

Förnyat avtal mellan Euratom, och Australien på kärnenergiområdet

Miljödepartementet

2010-05-26

Dokumentbeteckning

KOM (2010) 304

Förslag till rådets beslut om utfärdandet av direktiv till kommissionen för förhandlingar om ett avtal om samarbete mellan Europeiska atomenergigemenskapen och Australiens regering om fredlig användning av kärnenergi

Sammanfattning

Förslaget är ett förhandlingsdirektiv för kommissionen rörande en revidering av ett befintligt avtal mellan Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) och Australiens regering på kärnenergiområdet. Revideringen av avtalet rör i första hand en förlängning av avtalet då det befintliga avtalet löper ut i januari 2012. Kommissionens förslag innehåller dock även förslag till utvidgning av avtalets omfattning samt vissa förenklingar.

Regeringen ställer sig positiv till att förlänga och utvidga avtalet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) är ett av EU:s ursprungliga fördrag och är fortfarande ikraft vid sidan om Lissabonfördraget. Då Euratom är en egen juridisk person kan gemenskapen ingå egna bilaterala avtal med tredje land. Dessa avtal brukar normalt reglera framförallt handel och tekniskt samarbete samt parternas internationella åtaganden gentemot t.ex. icke-spridningsavtalet (NPT) och andra konventioner rörande kärn-

Idag finns ett gällande avtal mellan Euratom och Australiens regering som undertecknades den 21 september 1981 och trädde ikraft den 15 januari 1982. Avtalet reglerar i huvudsak överföring av kärnämnen från Australien till EU. Då avtalet ingicks för en trettioårsperiod kommer det att löpa ut den 14 januari 2012. Därmed finns ett behov att förlänga avtalet. Australien har även uttryckt en önskan att utveckla samarbetet vilket även EU har ett intresse av.

Australien är en av världens största uranexportörer och står för ca en femtedel av världsproduktionen och är även en av EU:s främsta leverantörer av uran. Det finns planer på att utveckla och öka produktionen i Australien vilket kan innebära att exporten till EU kan öka framöver.

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med kommissionens förslag till förhandlingsmandat för ett nytt avtal med Australien är dels att förlänga det befintliga avtalet dels att utvidga dess omfattning.

Det befintliga avtalet reglerar endast överföring av kärnämnen i en riktning, från Australien till EU. I kommissionens förslag finns nu reglering av överföring av kärnämnen i bägge riktningarna. Dessutom föreslår kommissionen att även överföring av utrustning och teknik samt tillhandahållandet av tjänster ska ingå i ett nytt avtal. Vidare föreslås att frågor gällande kärnsäkerhet, strålskydd och hantering av radioaktivt avfall ska omfattas samt kärntekniskt samarbete inom ramen för partnerskapet mellan EU och Australien. Avtalet ska också trygga fri rörlighet för kärnämnen, utrustning och teknik inom gemenskapen. Om tekniköverföring tas med i avtalet kan det behövas en bilaga om immaterialrätt.

Förslaget innehåller dessutom referenser till parternas internationella åtaganden. Dessutom föreslås vissa förenklingar gällande rutinerna för granskning av ansökningar om exporttillstånd men utan att kraven på garantier för säkerhet minskar.

Australien kan i samband med utvidgningen av avtalet, komma att begränsa eller avsluta sina bilaterala avtal med EU:s medlemsstater.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Nuvarande regelverk är Euratomfördraget samt sekundärlagstiftning såsom kommissionens förordning (Euratom) nr 302/2005 av den 8 februari 2005 om genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll och rådets förordning (EG) nr 428/2009 av den 5 maj 2009 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export, överföring, förmedling och transitering av produkter med dubbla användningsområden.

Svensk lagstiftning på området finns i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, strålskyddslagen (1988:220) och lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden.

Sverige har sedan tiden före anslutningen till Euratom ett bilateralt avtal med Australien inom kärnenergiområdet som täcker överföring för fredliga ändamål mellan länderna. Avtalet sträcker sig längre än det gällande Euratomavtalet med Australien eftersom det förutom kärnämne även omfattar kärnteknisk utrustning och teknik. Dessutom omfattar det överföringar även från Sverige till Australien. När Sverige anslöt sig till EU blev vi även part till Euratoms Australienavtal. Om det nya avtalet mellan Euratom och Australien blir så heltäckande som kommissionen föreslagit blir dess omfattning likt det svenska bilaterala avtalet och Sverige kan då avsluta sitt avtal med Australien.

Varken EU:s eller svensk lagstiftning förväntas påverkas i övrigt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Ett nytt avtal kan komma att förenkla rutinerna vid granskning av ansökningar om exporttillstånd utan att kraven på garantier för säkerhet minskar. Det kan även innebära förenklade rutiner för Strålsäkerhetsmyndigheten som i dag ombesörjer rapportering av australiensiskt material i Sverige. Denna rapportering föreslås att ske av Euratom. Inga budgetära konsekvenser väntas uppkomma.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stöder en förlängning och en utvidgning av avtalets omfattning. Regeringen uppfattning om avtalets utvidgning är i linje med kommissionens förslag och anser att all form av överföring av kärnteknisk utrustning och teknik bör ingå. Vidare när det gäller s.k. smittning (*contamination*) anser även regeringen att den bör begränsas till viktigare objekt (*substantial items*). Ett administrativt arrangemang som tas fram under avtalet bör inte innehålla krav på rapportering av annat än kärnämne och viktigare objekt, t.ex. kärnkraftreaktorer. Alla de försäkringar som krävs enligt NSG:s (*Nuclear Suppliers Group*) riktlinjer bör ingå i avtalet. Vidareexport av australiensiskt material ska inte behöva ett förhandsgodkännande från Australien, förutom speciellt känsligt material och utrustning.

De flesta medlemsstater stöder kommissionens förslag medan det finns enstaka medlemsstater som har problem med att inkludera tekniköverföring i avtalet. Detta har sannolikt protektionistiska skäl då man inte vill få in extern teknik i gemenskapen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet, ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén är inte berörda av förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har i sitt förslag refererat till artikel 101 i Euratomfördraget som rättslig grund enligt vilken Euratom kan ingå avtal med tredjeland. Enligt denna artikel ska kommissionen förhandla sådana avtal enligt de direktiv som godkänts av rådet. Avtalet kan sedan ingås av kommissionen efter beslut av rådet med kvalificerad majoritet.

Euratomfördraget tillämpar inte det s.k. ordinarie lagstiftningsförfarandet som föreskrivs av Lissabonfördraget och därmed är Europaparlamentet inte involverat i beslutsprocessen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag presenterades och behandlades för första gången den 21 april i rådsarbetsgruppen för atomfrågor där även de fortsatta förhandlingarna kommer att ske. Beslut om antagande av mandatet i ministerrådet tas av allmänna rådet (GAC).

4.2 Fackuttryck/termer

Euratomfördraget: Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

Kärnämne: Ämnen som kan användas för eller i samband med kärnklyvningar i t.ex. en kärnreaktor, liksom ämnen som kan omvandlas för att användas för detta ändamål. Dessa ämnen är uran, plutonium, deuterium, tritium, litium och torium.

Smittning: Innebär att produkter och material som inte ursprungligen är av australiensiskt ursprung men som kommer i kontakt med australiensiskt material automatiskt kommer att lyda under avtalet.

Nuclear Suppliers Group: En sammanslutning av länder som exporterar kärnteknisk utrustning och kärnämnen och som enats om riktlinjer för sådan export så att utrustning och material inte hamnar i orätta händer.